

Suomessa julkaistuja oppaita ja ohjeita ympäristövaikutusten arvioimiseen (YVA) ja suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioimiseen (SOVA)

Sakari Grönlund

Sito Oy

8.4.2013

1 Listauksessa käytetyt lähteet

Listauksissa on suurin osa erilaisista ohjeista ja oppaista jotka suoraan tai epäsuorasti liittyvät ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn. Listassa ei ole oppikirjoja eikä tieteellisiä julkaisuja.

2 Ympäristöministeriön www-sivujen linkit

2.1 YVA- ja SOVA -julkaisuja

- › [Hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi](#)
- › [Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi](#)
- › [Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi](#)
- › [Luontoon kohdistuvien vaikutusten arviointi](#)
- › [Yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön kohdistuvat vaikutukset](#)
- › [Osallistuminen ja vuorovaikutus](#)
- › [Muu aineisto](#)
- › [Euroopan komission asiakirjoja](#)

2.2 Hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi

- › [SY27/2012 Kiviaineshankkeiden ympäristövaikutusten arviointi](#)
- › [SY18/2010 YVA-lainsäädännön toimivuusarviointi](#) (Jorma Jantunen, Pekka Hokkanen 2010)
- › [SY18/2009 Kompensaation mahdollisuudet liikennehankkeissa](#), ympäristöministeriö
- › [Ympäristövaikutusten arviointimenettely - Tutkimus YVA-menettelyn oikeudellisesta asemasta ja kehittämistarpeista ympäristöllisen vaikuttavuuden näkökulmasta](#), Ismo Pölönen, väitöskirja Joensuun yliopisto, 2007 Suomalainen lakimiesyhdistys
- › [SY18/2007 YVA-menettelyn soveltaminen yksittäistapauksissa](#)
- › [YVA-tukiaineisto](#)
- › [SY612 Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn vaikutus päätöksentekoon](#)
- › [SY398 Ympäristövaikutusten arviointimenettely tiehankkeiden päätöksenteossa](#)
- › [SY391 Vertailu ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä](#)

2.3 Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi

- › [SOVA-lain mukaisten ympäristöarviointien kehitys ja laatu 2008–2010. Anna-Mari Lehmonen ja Jorma Jantunen. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 6/2013.](#)
- › [SYKEra13/2008 SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi](#), analyysi vuosina 2006-2007 valmistuneista arvioinneista, julkaistu 8.5.2008
- › [Ympäristöarviointi - SOVA oikeudellisesta näkökulmasta](#), Kai T. Kokko, 2007 (Edita)
- › [SY778 Suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnin laatu](#)
- › [SY743 Selvitys uuden lainsäädännön vaikutuksista suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun](#)
- › [SY730 Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi](#)
- › [SY643 Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointityöryhmän mietintö](#)
- › [SY663 Julkishallinnon suunnitelmien ja ohjelmien seuranta](#)

2.4 Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi

- › [METSO-ohjelman sosiaalisten ja kulttuuristen vaikutusten seuranta, Metlan työraportteja 196.](#)
- › [Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioiminen](#), Stakes 2007
- › [Liikennejärjestelmän kehittämisen hyvinvointivaikutusten arviointi.pdf](#) (810 kt), Liikenne- ja viestintäministeriö, Julkaisuja 1/2007
- › [SY766 Sosiaalisten vaikutusten arviointi kaavoituksessa](#)
- › Ympäristövaikutusten arviointi - Ihmisiin kohdistuvat terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset: Sosiaali- ja terveysministeriö, Oppaita 1999:1
- › Ihminen ja ympäristön muutos. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnin teoriaa ja käytäntöjä. Toim. Rauno Sairinen & Johanna Kohl ([Ympäristön muutosten vaikutukset ihmisiin arvioitava paremmin](#), SYKE, tiedote 10.3.2004)

2.5 Luontoon kohdistuvien vaikutusten arviointi

- › [OH1/2009 Maa-ainesten kestävä käyttö, opas maa-ainesten ottamista ja sääntelyä varten](#)
- › [SYKEra 30/2007 Luonnonsuojelulain mukaisten Natura-arviointien ja -lausuntojen laatu 2001-2005](#)
- › [YO109 Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi](#)

2.6 Yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön kohdistuvat vaikutukset

- › [Maankäyttösuunnitelmien arvioinnista.pdf \(973 kt\)](#), Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisu B, 2006

- › [SY584 Ympäristölainsäädännön soveltaminen tuulivoimarakentamisessa](#)
- › [YO107 Mastot maisemassa](#)
- › [OH10/2006 Vaikutusten arviointi kaavoituksessa](#)
- › Kulttuuriympäristö ympäristövaikutusten arvioinnissa -opas pohjoismaiseen käytäntöön, Pohjoismaiden ministeriöneuvosto, 2002 Julkaisua myy Akateeminen kirjakauppa

2.7 Osallistuminen ja vuorovaikutus

- › [SY138 Kansalaisten kokemuksia YVA-menettelyyn osallistumisesta](#)
- › [Opas 8 Osallistuminen ja vaikutusten arviointi maakuntakaavoituksessa](#)
- › [SY664 Osallistuminen ja vuorovaikutus kaavoituksessa](#)
- › [SY595 Osallistuminen eheyttävässä suunnittelussa](#)

2.8 Muu aineisto

- › [Tilasto ympäristövaikutusten arvioinnin \(YVA\) soveltamisesta vuoteen 2011.pdf](#) (558 kt, Suomen ympäristökeskus 2012)
- › [Ympäristövaikutusten arvioinnin \(YVA\) seuranta vuosilta 2009–2010.pdf](#) (54 kt), Suomen ympäristökeskus 2011)
- › [YVA-yhteenveto 2007.pdf](#) (30 kt), Suomen ympäristökeskus 2008
- › [YVA-lainsäädäntö, esittely.ppt](#) (149 kt)
- › [YVA-lainsäädäntö, lyhyt esittely.ppt](#) (284 kt)

3 Euroopan komission asiakirjoja

- › EU komission kertomus YVA-direktiivin soveltamisesta, 23.7.2009
- › EU komission kertomus SOVA-direktiivin soveltamisesta, 14.9.2009
- › EU komission teettämä selvitys YVA-direktiivistä (englanninkielinen, kesäkuu 2009)
- › EU komission teettämä SOVA-selvitys (englanninkielinen, tammikuu 2009)

4 Ympäristöhallinnon sekä eri toimialojen ja hankkeesta vastaavien YVA-oppaita, -käsikirjoja, -selvityksiä ja -ohjeita

4.1 Listauksen lähteet

Tämän listauksen lähteenä on käytetty seuraavan julkaisun sisältämiä tietoja (Liite 4): Jantunen, Jorma & Hokkanen Pekka: Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimivuus ja kehittämistarpeet. SUOMEN YMPARISTÖ 18/2010

4.2 Ympäristöhallinnon julkaisut

4.2.1 Hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi

- › YVA-lain toimeenpano, yhteysviranomaisen tehtävät. Työryhmän mietintö 1/1994, ympäristöpolitiikan osasto. Ympäristöministeriö.
- › Arviointiselostusten laadunarviointi. Mikael Hildén, Eira Ostamo, Mika Rahikainen ja Anna-Mari Päivärinne, Ympäristöopas 33, Ympäristöpolitiikka. Suomen ympäristökeskus 1997.
- › YVA-yhteysviranomaisten lausuntojen laatu, Eira Ostamo, Mikael Hildén. Suomen ympäristö 184, Alueiden käyttö. Ympäristöministeriö, 1998.
- › Vuorovaikutuksen jäsentäminen ympäristövaikutusten arvioinnissa, opas hankkeesta vastaaville, suunnittelijoille ja yhteysviranomaisille. Risto Haverinen. Ympäristöopas 64, Ympäristöpolitiikka. Suomen ympäristökeskus 1999.
- › Vertailu ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä, Markku Turtiainen, Suomen ympäristö 391, Alueiden käyttö. Ympäristöministeriö 2000.
- › YVA-menettelyn soveltaminen yksittäistapauksissa. Soveltamisratkaisujen laatu ja yhtenäisyys 1994–2006. Ulla-Riitta Käyhkö, Ismo Pölönen, Elisabeth Grönlund, 2007. Suomen ympäristö 18/2007, Rakennettu ympäristö, 110 s. Ympäristöministeriö. Julkaisu on saatavana vain sähköisessä muodossa: www.ymparisto.fi → Ympäristönsuojelu → Ympäristövaikutusten... → YVA ja SOVA-julkaisuja ja muuta aineistoa.
- › YVA-tukiaineisto. Lasse Tallskog ja Markku Turtiainen (Diskurssi Oy) sekä ympäristöministeriö. Julkaisu on saatavana vain sähköisessä muodossa: www.ymparisto.fi → Ympäristönsuojelu → Ympäristövaikutusten... → YVA ja SOVA-julkaisuja ja muuta aineistoa.

4.2.2 Luontoon kohdistuvien vaikutusten arviointi

- › Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa Tarja Söderman, 2003. Ympäristöopas 109, Luonto ja luonnonvarat, 196 s. Suomen ympäristökeskus.
- › Luonnonsuojelulain mukaisten Natura-arviointien ja -lausuntojen laatu 2001–2005, Tarja Söderman, Suomen ympäristökeskuksen raportteja 30/2007.
- › Yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön kohdistuvat vaikutukset
- › Ympäristölainsäädännön soveltaminen tuulivoimarakentamisessa. Työryhmän mietintö, Suomen ympäristö 584, Alueiden käyttö.
- › Mastot maisemassa. Emilia Weckman, Laura Yli-Jama. Ympäristöopas 107, Alueiden käyttö.

4.3 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisut

4.3.1 Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi

- › Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, IVA-käsikirja. Julkaisu on saatavana vain sähköisessä muodossa osoitteessa: <http://info.sta.fi/iva/FI/index.htm>

5 Toimialojen omat YVA-ohjeet

5.1 Sähkömarkkinaviranomainen

- › 110 KV sähköjohdon rakentamislupa – neuvottelumenettely ja ympäristöselvitys. Ohje 20.12.2006. Energiategollisuus.

5.2 Merenkululaitos

- › Ohje ympäristövaikutusten arviointimenettelystä väylätöissä. Merenkululaitoksen sisäisiä julkaisuja 1/2009.

5.3 Ratahallintokeskus

- › Radansuunnitteluohje. Ratahallintokeskuksen julkaisu B 20. Helsinki 2008.

5.4 Tiehallinto

- › Ympäristövaikutusten arviointi tiehankkeiden suunnittelussa, TIEH 2000027-09. Tiehallinto.
- › Tiehankkeiden ja tienpidon toimien ympäristövaikutusten selvittäminen. Tielaitos, Tiehallinto. Helsinki 1999.
- › Tiehankkeiden ympäristövaikutusten arviointi. Ohje suunnittelijoille. Tielaitos, Tiehallinto / Tie- ja liikennetekniikka. Helsinki 1997.

5.5 Turvetuotanto

- › Turvetuotannon ympäristövaikutusten arviointi. Ohjeita turvetuotannon luonto ja naapurisuus-suhdevaikutusten arvioimiseksi. Turveteollisuusliitto ry 2002.

6 IMPERIA-seminaarin antia 12.3.2013

Ohjeistoja ja tietolähteitä, jotka tulivat esille seminaarin ryhmätyössä:

- › Oppikirjat ja kurssit,
- › EU-oppaat, WB, EBRD.
- › Fingrid (opas on käytännönläheinen ja keskittyy raportoinnin vakioteksteihin ja muuhunkin yhdenmukaisuuteen hankkeesta vastaavan projekteissa). Liitetään tarjouspyyntöihin konsultille. Hyvänä asiana on eri alueilla tehtävien vaikutusten arviointien vertailukelpoisuus ja pyrkimys tasaiseen laatuun. Hyvänä käytäntönä ohjeistetaan viittaukset alkuperäislähteisiin:
- › MKL, http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf5/mkl_2009-1_ohje_ymparistovaikutusten.pdf
- › Tiehallinto 2009
http://portal.liikennevirasto.fi/sivu/www/f/hankkeet/strategia/vaikutusten_arviointi/yva

- › Radanpidon ympäristöohje
http://portal.liikennevirasto.fi/sivu/www/f/hankkeet/strategia/vaikutusten_arviointi/yva
- › Kiviaineshankkeiden YVA-opas(SYKE)
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=1505&lan=fi>
- › Kaivos 1999 + uusi tekeillä (GTK/SYKE)
- › Kansainvälinen Arktinen YVA-opas <http://ceq.hss.doe.gov/nepa/eiaguide.pdf> →
uusimistarve?
- › IVA ohjeistus nettiversiona; THL
- › Museoviraston kulttuuriympäristö
- › Tuulivoimasuunnittelun opas
- › SLL osallistumisopas (vanha, vain monisteena)

